

Tema: Analiza (ne)umetnostnega besedila

Naloga pisanja 1

Dobri menedžerji

Napiši analizo neumetnostnega besedila.

Situacija: Pri pouku slovenščine ste obravnavali analizo neumetnostnih besedil. V šolski nalogi dokažeš, da znaš analizirati neumetnostno besedilo ob primeru komentarja Tomaža Ogrisa, *Dobri menedžerji*.

Preberi komentar „*Dobri menedžerji*“, ki ga je napisal Tomaž Ogris (priloga 1).

Napiši **analizo neumetnostnega besedila** in pri tem obdelaj naslednje naloge:

- Povzemi vsebino komentarja.
- Razčleni komentar po zgradbi in jeziku.
- Razmišljaj o avtorjevih stališčih.

Besedilo naj obsega od 290 do 330 besed. Odstavke označi s prazno vmesno vrstico.

Naloga pisanja 1/Besedilna priloga 1

Tomaz Ogris: Dobri menedzerji (2005)

Naš oče je bil moder mož. Zadržan je bil in redkobeseden. Zunaj domačega okolja ga je malokdo poznal. Kot kmečki človek je znal misliti preprosto, predvsem pa s svojo glavo. Ni slepo prevzemal modrosti drugih, zlasti ne modrosti gostobesednih, glasnih in mogočnih sodobnikov. Če si mu prisluhnil, predvsem pa pozorno opazoval njegova dejanja, si našel napotke, kakršne ponujajo inštituti za drag denar pod težko razumljivim naslovom »management-training«. Moj oče svojih misli ni nikomur zgovorno ali umetelno vsiljeval. 5

Kaj so modrosti preprostega človeka, ki je še znal ljubiti polje, gozd in travo? Pri sebi je treba začeti, če se lotevaš dela, naloge, izziva, če želiš pomagati drugim, urejati stvari, odnose v družbi, podjetju, kolegiju. Obremenjen z osebnimi problemi težko urejaš težave drugih. Celo za zdravje si do neke mere odgovoren. V vsaki funkciji človek bolje funkcionira, če mu to omogočata dobro telesno in duševno počutje. Znan je rek »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!« 10 15

Kaj je pravzaprav menedžment? Besede ne razumem, zato grem pogledat v slovar: v enem piše, da je to vodenje podjetja. Drugi slovar razlaga, da je menedžment upravljanje, uravnavanje, posredovanje, premagovanje, spremljanje. Če je tako, dodam še načrtovanje, pripravljanje, odločanje, dajanje navodil. 20

Prvo je torej, da naj bi človek vedel, kaj hoče. Naš oče je imel prirojeno, privzgojeno ali z izkušnjami pridobljeno vrlino, da je imel jasne predstave tudi pri stvareh, ki so bile na videz malo pomembne. Zlepa se ni spoprijemal s projekti, »tja vrženimi« načrti in naklepi ali se zaganjal v stvari, pri katerih je imel občutek, da jim ne bo kos. Njegov odgovor ni bil ob prvi težavi, da ne gre; pomislil je, kako bi šlo. Če ne drugače, je bil dovoljen sklep: »Včasih je boljše nič početi, kakor z veliko truda nič storiti.« Vsega naenkrat tudi ne moreš delati. Gospodinja ve, da nikamor ne pride z opravili, če se loti vsega hkrati. Določiti je treba prednosti. Kaka stvar je mogoče nujna, druga lahko počaka. 25 30

»Odkrijte počasnosti« je naslov knjige Sten-a Nadolny-ja. Slišati je bilo že o društvu za upočasnitev časa. – Zalotim se, da se pustim priganjati od vsakdanje vročičnosti. Z naglico nastajajo površnosti, včasih prihajajo z njo nepremišljene besede ali dejanja. Moj oče ni bil hiter, še manj pa zaletav in nepremišljen. In vendar nikoli ni imel ali dajal občutka, da je v življenju bogve kaj zamudil. Nasprotno: priden je bil in vztrajen pri delu. Vseeno – 35

ali prav zato – je našel čas, da si je dovolil to in ono, s čimer si je ob težkem kmečkem delu in po njem privoščil oddih ali širil duhovna obzorja.

Študiral sem menedžment izobraževanja. Žal že pokojni Hans Leeb je bil eden naših izvrstnih trenerjev. Kaj nas je učil na začetku? Preden greš na delo, glej, da nabrusiš orodje. Spet mi je stopil pred oči oče, ki je najraje delal v gozdu. Preden se je odpravil v zeleni gaj, je pregledal in uredil orodje. Kolikokrat sem bil nejevoljen, ker sem moral zjutraj – za moje pojme neskončno dolgo – ročno goniti brusni kamen! Potem ko so imele sekire kot britev ostro rezilo in je bila žaga dovršeno spiljena in uravnana, se je oče odpravil v les. Jutranji opravki nikakor niso bili zapravljanje časa, saj so se obrestovali s tem, da je bilo delo lažje in učinkovitejše. Pri ročnem delu je to razumljivo. Umsko delo pa se od njega ne razlikuje prav dosti. Od časa do časa je treba nabrusiti tudi »uma bistri meč«, da delo lažje in bolje uspe. Še v zrelih letih se je treba učiti, če želiš biti kos izzivom življenja.

Tudi po končanem delu si je treba vzeti čas. Zadovoljstvo nad opravljenim se poveže s pregledom, kaj je bilo dobro in kaj bi se dalo izboljšati ali popraviti. (V modernem menedžmentu pravijo temu refleksija.) Storjena napaka je začetek nadaljnjih spodrsljajev. Iz napak pa se lahko tudi učimo. Posprava je dobra priprava za nadaljevanje dela.

V času, ki se je zapisal naglici, zamotanosti, mnogoplastnosti, celovitosti in globalnosti, bi bilo mogoče dobro, da bi zopet odkrili počasnost in preprostost. Tudi nekaj ponižnosti je treba. Z lastnimi močmi, brez pomoči soljudi vsega ne zmoreš. Nekje pa je še neka višja sila. Preprost človek, ki uspelosti življenja ne meri z denarjem, ima na zalogi globoke modrosti. Njegova skromnost zasluži več posluha.

vir: Tomaž Ogris, V mladih brezah gnezdijo sanje/In den jungen Birken nisten die Träume. Mohorjeva založba, Celovec/Ljubljana/Dunaj 2005, str. 19–22

Tema: Analiza (ne)umetnostnega besedila

Naloga pisanja 2

Južni otok – Pesem o zvezdah

Napiši analizo umetnostnega besedila.

Situacija: Pri pouku slovenščine ste obravnavali sodobno slovensko poezijo. V šolski nalogi dokaži, da znaš analizirati in interpretirati pesmi.

Preberi pesmi „*Južni otok*“ Kajetana Koviča (priloga 1) in „*Pesem o zvezdah*“ Toneta Pavčka (priloga 2). V dodatku so ti na voljo še informacije o avtorjih.

Napiši **analizo umetnostnega besedila** in obdelaj naslednje naloge:

- Pri vsaki pesmi obnovi vsebino.
- Določi zunanjo zgradbo pesmi.
- Opiši jezik in slogovna sredstva.
- Primerjaj pesmi.
- Izberi eno izmed pesmi za recital pri šolski akademiji in utemelji svoj izbor.

Besedilo naj obsega od 290 do 330 besed. Odstavke označi s prazno vmesno vrstico.

Naloga pisanja 2/Besedilna priloga 1

Kajetan Kovič: Južni otok (1976)

Je južni otok. Je.
Daleč v neznanem morju
je pika na obzorju.
Je lisa iz meglè.

Med svitom in temo
iz bele vode vzhaja.
In neizmerno traja.
In v hipu gre na dno.

In morje od slasti
je težko in pijano.
In sol zatiska rano.
In slutnja, da ga ni.

Da so na temnem dnu
samo zasute školjke
in veje grenke oljke
in zibanje mahu.

A voda se odpre
in močna zvezda vzide
in nova ladja pride
in južni otok *je*.

vir: http://www.lyrikline.org/de/gedichte/juzni-otok-1245#.U7uUTvl_tjQ [8. 7. 2014]

Naloga pisanja 2/Besedilna priloga 2

Tone Pavček: Pesem o zvezdah (1953)

Vsak človek je zase svet,
čuden, svetel in lep
kot zvezda na nebu ...

Vsak tiho zori,
počasi in z leti,
a kamor že greš, vse poti
je treba na novo začeti.

Tako živimo ljudje.
Vsak zase krmari k pogrebu.
Svetloba samo
nas druží kot zvezde na nebu.

A včasih so daleč poti,
da roka v roko ne seže,
a včasih preblizu so si,
da z nohti lahko
srce kdo doseže ...

Od tega menda
človek umre,
od tega z neba
se zvezda ospe¹.

vir: <http://gradiva.txt.si/slovenscina/slovenscina-za-triletne-sole/3-letnik-3letni/slovenska-knjizevnost-v-casu/ton-pavcek-pesem-o-zvezdah/sinteza-93/> [8. 7. 2014]

¹ *ospeti* = se osuti, izginiti

INFORMACIJE:

Pesnik, esejist in prevajalec **Tone Pavček** se je rodil 29. 9. 1928 v Šentjuriju pri Novem mestu. [opomba: Tone Pavček je umrl 21. 10. 2011.] Diplomiral je leta 1954 na Pravni fakulteti v Ljubljani. V letih 1955–1957 je bil novinar pri Ljubljanskem dnevniku in Ljudski pravici, nato pa do leta 1972 novinar in urednik na RTV Ljubljana. Hkrati je bil v letih 1963–1967 ravnatelj Mladinskega gledališča v Ljubljani. Od 1972 do upokojitve 1990 je bil glavni urednik Cankarjeve založbe.

Tone Pavček se je vidno uveljavil tudi kot družbeni in politični delavec, še posebej v času osamosvajanja Slovenije. V letih 1979–1983 je bil dva mandata predsednik Društva slovenskih pisateljev in je odločno nasprotoval jugoslovanskim unitarističnim prizadevanjem. V letih 1986–1990 je bil poslanec

INFORMACIJE:

slovenske skupščine in je na množičnem zborovanju na Kongresnem trgu v Ljubljani leta 1989 prebral za osamosvojitveni proces pomembno Majniško deklaracijo. Za svoje pesniško in prevajalsko delo je prejel vrsto nagrad in priznanj, med njimi trikrat Levstikovo (1958, 1962, 2005) za mladinsko poezijo in leta 1984 Prešernovo za pesniško zbirko Dediščina. Pavček je tudi po človeški plati izjemno zavezan mladim, zato ni naključje, da ga je Unicef leta 1996 imenoval za enega svojih ambasadorjev. Tone Pavček se je v knjigi najprej predstavil v zbirki Pesmi štirih (1953) skupaj s Kajetanom Kovičem, Cirilom Zlobcem in Janezom Menartom. Kot je poudarila kritika in presodila literarna zgodovina, je bil svet Pavčkove lirike sprva vitalističen, v razmerju do narave včasih idiličen in harmoničen. Ta oznaka velja v pretežni meri za zbirke Sanje živijo dalje (1958), Ujeti ocean (1964) in Poganske hvalnice (1976). Njegov pesniški razvoj je dosegel vrh v intenzivno doživeti, a hkrati z refleksivnimi toni podloženi poeziji v zbirkah Dediščina (1983) in Goličava (1988). V obeh se je prizadeto in hkrati z veliko ustvarjalno močjo dotaknil vprašanj življenja in smrti, tako z vidika posameznika kot tudi širše narodne skupnosti (Slovenske pesmi v zbirki Dediščina). V novih zbirkah Upočasnitev (1998), Darovi (2005) in Ujedanke (2006) je zaživela poleg rodne Dolenjske tudi slovenska Istra, ob refleksivnih izpovednih tonih pa tudi fina jedkost in satirična ironija. V obliki je Pavček zavezan zvočnosti, včasih že kar spevnosti verza. Njegova lirika je blizu prvinskemu izviru poezije, ki ga določa govor in ne pisava. Večina njegovih pesmi ima vezano obliko z rimo ali asonanco, hkrati pa je notranje ritmično razgibana, da tudi ob strogem redu zbuja vtis najzlahotnejše improvizacije. Ta način izražanja je pripomogel tudi k visoki vrednosti in privlačnosti Pavčkove poezije za otroke in mladino, ki se lahko enakovredno kosa z najboljšimi iz naše literarne tradicije, z Levstikom in Župančičem. Za otroke je doslej napisal preko 20 knjig, med katerimi naj omenimo uspešnico Juri Muri v Afriki, fantazijsko bogato in jezikovno bravurozno Čenčarijo (1975) ter v sodobnem najstniškem duhu in govoru zasnovano zbirko Majnice (1996), za katero je prejel nagrado Večernica za najboljšo mladinsko knjigo leta. Posebej je treba omeniti Pavčkovo esejistično pisanje, zlasti v treh delih objavljeno knjigo Čas duše, čas telesa (1994, 1997, 2004). V njej je občutljivo spregovoril o svojih dolenjskih rodovnih koreninah, o zorenju in odraščanju dečka in mladostnika, o šolanju v šoli in v življenju. Ta avtobiografska izhodišča je nadgradil s pogledi v širše dimenzije bivanja, kjer se izmenjavajo svetlobe in sence, ekstaze čutnosti in duhovnosti, hvala življenja in hlad minljivosti. Obsežen je tudi Pavčkov prevajalski opus, vezan pretežno na rusko poezijo in njene vrhunske pesnike od Jesenina in Majakovskega, prek Ahmatove in Pasternaka do Cvetajeve in Zabolockega. Prevajal je tudi iz drugih slovanskih jezikov, poleg poezije za odrasle še pesmi za mladino. V številne tuje jezike so prevedene tudi njegove pesmi, v knjižni obliki med drugim v ruščino, srbsčino, češčino, makedonščino, hrvaščino, gruzinščino in azerbajdžanščino. Je častni meščan Novega mesta, Mirne Peči in od 2007 tudi mesta Ljubljane. Od 7. junija 2001 je izredni član, od 1. junija 2007 pa redni član SAZU. (september 2007)

vir: <http://www.sazu.si/o-sazu/clani/tone-pavcek.html> [8. 7. 2014]

INFORMACIJE:

Kajetan Kovič, rojen 21. oktobra 1931 v Mariboru, umrl 7. novembra 2014 v Ljubljani. Otroška leta je preživel v Poljčanah, Hrastju - Moti in Radencih. Maturiral je na klasični gimnaziji v Mariboru, leta 1956 pa diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani na Oddelku za svetovno književnost in literarno teorijo. Krajši čas je bil novinar pri Ljubljanskem dnevniku in Ljudski pravici, 1958 pa je postal urednik za leposlovje pri Državni založbi Slovenije. Od maja 1985 do upokojitve 1992 je bil glavni urednik založbe in pomočnik za založništvo pri glavnem direktorju. Kot štipendist Prešernovega sklada je 1961/62 študijsko bival v Parizu, 1966 pa se je udeležil seminarja češkega jezika in književnosti na univerzi v Pragi. Sodeloval je na številnih evropskih literarnih srečanjih in kongresih: Knocke le Zoute – Belgija, 1961, Graz 1965, Budimpešta 1973, 1977, Luzern – Švica 1984, Djakovica – Kosovo 1986, Innsbruck 1989, Rotterdam 1996, Dunaj 1999, Coimbra – Portugalska 2001, Schiltigheim, Strasbourg 2001, Bologna 2003,

INFORMACIJE:

Pistoia 2004, Utrecht 2004, Tübingen 2006, München, Struga 2007. 30. maja 1991 je postal izredni, 6. junija 1995 pa redni član SAZU. Od 7. maja 1996 do 11. aprila 2002 je bil tajnik razreda za umetnosti. Je član Društva slovenskih pisateljev in slovenskega PEN-a ter izredni član društva madžarskih pisateljev. Kot pesnik se je prvič predstavil v zbirki Pesmi štirih (1953) s Cirilom Zlobcem, Janezom Menartom in Tonetom Pavčkom. Pozneje je izdal še sedemnajst pesniških zbirk, vrsto proznih in mladinskih del (tudi uspešnici Maček Muri in Moj prijatelj Piki Jakob z nakladami čez 100.000 izvodov) ter vrsto prevodov iz nemščine, francoščine, češčine, srbščine in madžarščine (glej bibliografijo). Za pesniško, prozno in prevajalsko delo je Kovič prejel številne nagrade, med njimi Levstikovo (1962, 1985), Prežihovo (1965), nagrado Prešernovega sklada (1967), Sovretovo (1972), Prešernovo (1978), nagrado madžarskega PEN-kluba za prevode (1986), Jenkovo (1993), srednjeevropsko nagrado CET (Central European Time Prize) v Budimpešti (2002) in zlatnik poezije (2007).

vir: <http://www.sazu.si/o-sazu/clani/kajetan-kovic.html> [8. 7. 2014]